

Mesterséges intelligencia (MI) használata a közgyűteményi munkában

Homor Péter levéltárvezető

Digitális transzformáció közgyűteményekben

2024. október 10. (csütörtök)

Széchenyi István Egyetem, Egyetemi Könyvtár és
Levéltár

Tartalomjegyzék

- Technológiai mérföldkövek
- Működő, közgyűjteményekben alkalmazható/alkalmazott MI szolgáltatások
- Generatív MI közgyűjteményi alkalmazásai

Technológiai mérföldkövek

- 1997 Internet a magyarországi könyvtárakban
- 2006 RFID az első hazai könyvtárban
- 2022 ChatGPT

- Közgyűjteményi digitalizálás
- Közgyűjtemények digitális transzformációja

AMI működik

- Arcfelismerés gépi látás alkalmazásával (MTVA Fotóarchívum, Arcanum)
- Dokumentumszegmentálás (Arcanum)
- OCR javítás (Arcanum, Magyar Nemzeti Levéltár)
- Névelem-felismerés (HUN REN Társadalomtudományi Kutatóintézet, Arcanum, ELTE DH-LAB)
- Fényképek feldolgozása (MTVA Fotóarchívum)
- Kézírásfelismerés HTR (Transkribus Magyar Nemzeti Levéltár, ELTE DH-LAB)
- Hang átírás (SZTE Klebelsberg Könyvtár)
- <https://puli.nytud.hu/> ; <https://babel.poltextlab.com/>, <https://dh-lab.hu/projektek/>

AMI működik

- A nagy technológiai cégek (Microsoft, Google, Amazon, Facebook) fejlett felhőalapú szolgáltatásokat kínálnak, igaz használatuk pénzbe kerül.
- A magyarországi fejlesztések technológiai színvonala nem mindig éri el a szintet,
- A kisebb intézmények számára, központi fejlesztésekhez nem férnek hozzá.
- Az intézményeknek nehéz kontrollálni, hogy a külső szolgáltatók (pl. felhőalapú rendszerek) hogyan kezelik és tárolják az nemzeti örökség részét képező adatokat.
- Az intézményeknek mérlegelniük kell, hogy kockáztatják-e adatbiztonságukat a nagy nemzetközi cégekkel, vagy ragaszkodnak a hazai, de kevésbé fejlett megoldásokhoz.
- A nagy technológiai cégek garanciákat ígérnek az adatbiztonságra, ez végső soron bizalmi kérdés, hogy az intézmények elfogadják-e ezeket a garanciákat.

Generatív MI

- ChatGPT, Microsoft Copilot, Google Gemini
- A generatív mesterséges intelligencia hasznos lehet a mindennapi életben és a munkahelyeken, többek között a szöveggenerálás, prezentációkészítés és fordítás.
- Mint egy jó segéd:
 - Kiadjuk a feladatot,
 - Ellenőrizzük,
 - Javítatjuk - és mi magunk véglegesítjük
- Hajlamosak „hallucinálni”, vagyis gyakran hibás, nem létező információkat generálnak, és általánosságban fogalmazznak (first draft)
- Ahhoz, hogy segítse a munkánkat, életünket,
 - Kritikus gondolkodásra (fontos dolgok elkülönítése a lényegtelenről)
 - A szakterület elég jó ismeretére van szükség!
- A kisebb programozási feladatok, például egy SQL-lekérdezés vagy a metaadat-konverzió

RAG módszer

- A RAG (Retrieval-Augmented Generation) a szöveggenerálást és a keresési feladatokat kombinálja, így pontosabb válaszokat nyújt.
- Közgyűjtemények adják vagy a szövegkorpuszt (pl. repozitóriumokat, intézményi vagy szakterületi tudástárakat, adatbázisokat)
- Ezen tanítják (tovább) nyelvi modellt
- A rendszer a helyi tartalomban keres a releváns információk megtalálása érdekében.
- Generatív modellt használata a kérdés megválaszolására
- Intézményi dokumentumtáron,
 - Ügyfélszolgálati feladatokra
 - belső információs feladatokra alkalmazható
 - Copilot:
[https://videosquare.eu/en/recordings/details/16191,MI-vel támogatott hatek onysag M365 Copilot](https://videosquare.eu/en/recordings/details/16191,MI-vel_tamogatott_hatek_onysag_M365_Copilot)

Összefoglalás

■ Üzenet 1

- Választási dilemma a házon belüli megoldások és a nagy technológiai cégek szolgáltatásai között
- Civil és üzleti partnerek bevonása

Összefoglalás

■ Üzenet 2

- A közgyűjtemények munkatársai nem informatikusok
 - Tájékozottság
 - Nyitottság új technológiák alkalmazására
 - Számítógépes szakemberekkel együttműködve informatikai feladatok megoldására. (Informatikai projektek menedzsmentje)
 - Az őrzött dokumentumok kutatási és tanító adatokként is értékesek
 - Aktív adatkezelő központok, dokumentumok őrzői és szolgáltatói is lehetnek,
 - Támogatják a tudományos kutatást, a digitális megőrzést.

**SZÉCHENYI
EGYETEM**
UNIVERSITY OF GYŐR

Köszönöm a figyelmet!

Homor Péter levéltárvezető | homor.peter@sze.hu